

Z RAPORU / 49

**MURAT
YÜLEK**

Buy America: Amerika'da Yerli Malı Kanunu

Amerika Birleşik Devletleri'nde Biden yönetimi "Buy American" ("Yerli Malı Satın Al") Kanun Hükmünde Kararnamesini (KHK) 25 Ocak 2021 tarihinde çıkarttı. Yönetimin amacı yerli üretimi ve istihdamı artırmak ithalatı ise kısmak.

Amerika ile Çin arasındaki teknolojik ve ekonomik soğuk savaşın kızıştığı dönemdeyiz. Amerikan yönetimi, bu KHK ile Çin'in sınai ve teknolojik yükselişini durdurmak istiyor. KHK'ya göre, Federal Hükümet Bütçesinden yapılan alımlarda yerli malı tercih edilecek. ABD devleti, her yıl bütçesinden 600 milyar dolarlık mal ve hizmet satın alımı yapıyor. KHK ile birlikte yabancı şirketlerin ABD devletine mal ve hizmet satmaları zorlaşıyor. Buy American kanunu Amerika Birleşik Devletleri'nde ilk defa 1933 yılında Başkan Hoover zamanında çıkartılmıştı. Önceden de değişik Başkanların dönemlerinde söz konusu kanunun maddelerini sıkılaştıran KHK'lar yayınlanmıştı.

Biden idaresinin yayınladığı KHK şu ana kadar ki en sıkılaştırılmış tedbirleri içeriyor. Federal Hükümet bütçesinden yapılan 10.000 doların üzerindeki sözleşmelere konu olan mal ve hizmet alımları KHK kapsamına giriyor. Bu rakamın üzerindeki ürünlerin kamu kesimi tarafından satın alınabilmesi için Amerika'da üretilmiş olması gerekiyor. Yerliliğin tanımı, ürün maliyetinin en az yüzde 50'sinin ABD'den sağlanmış olması.

İnşaat taahhüt hizmetleri alımında ise alt sınır 7 milyon dolar. Yani, 7 milyon doların üzerindeki kamu inşaatları yabancı şirketlere yaptırılmayacak. KHK, bu kurallara uyulmadan yapılan satın alımlara ceza maddeleri getiriyor.

ABD'de devlet okullarındaki süt dağıtımı bile bu yerlilik KHK'sının kapsamına giriyor.

Biden tarafından yayınlanan KHK Buy America kanunun (1933) takibi için bir daire (Made America Office) kurulmasını sağlıyor. Bu daire, kanunun çok istismar edildiği düşünülen istisnalarını takip edecek.

Dahası, KHK, satın alım yapan kamu idarelerinin o alandaki yerli üreticileri araştırmalarını ve bulduktan sonra satın alımları yerli firmalara yönlendirmesini zorunlu kılıyor. Değişik sektörlerdeki asgari yerli muhteva oranı şartlarını ve bunlarla ilgili test zorunluluklarını yükseltiyor. Yerli ürünlere tercihli fiyat sağlanmasını öngörüyor.

Benzer kanunlar Çin'de de yayınlandı. Yamaguchi Üniversitesi'nden Prof. Dr. Ali Akkemik ile yaptığımız araştırma (Akkemik, K. A., & Yülek, M. (2020). 11 "Made in China 2025" and the recent industrial policy in China. Designing Integrated Industrial Policies Volume I: For Inclusive Development in Asia, 337), Çin'de yürürlükte olan "Made in China" politikası çerçevesinde Çin'in teknolojik yerliliği sağlamak için neler yaptığını anlatıyor.

Görünen o ki, Çin yüzyılına girdiğimiz şu yıllarda ABD-Çin rekabeti giderek şiddetlenecek. Ticaret savaşları bunun bir yüzü iken yerlilik kanunları da diğer yüzü.

PROF. DR. MURAT YÜLEK

OSTİM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ